

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych,

sporządzona w Rydze dnia 23 lutego 1994 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 23 lutego 1994 r. w Rydze sporządzona została Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych

Rzeczpospolita Polska i Republika Łotewska, przywiązując duże znaczenie do rozwoju wzajemnej współpracy w zakresie pomocy prawnej i stosunków prawnych, uzgodniły, co następuje:

CZĘŚĆ PIERWSZA

Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Ochrona prawna

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony

z takiej samej ochrony prawnej w sprawach osobistych i majątkowych, jaka przysługuje obywatelom drugiej Umawiającej się Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mają prawo swobodnego i nieskrępowanego zwracania się do sądów i prokuratur, zwanych dalej „organami wymiaru sprawiedliwości”, i innych organów drugiej Umawiającej się Strony, właściwych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych, występowania przed nimi, wytaczania powództw, składania wniosków, jak również dokonywania innych czynności procesowych na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

3. Postanowienia niniejszej umowy dotyczące obywateli Umawiających się Stron stosuje się odpowiednio do osób prawnych utworzonych zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają swoją siedzibę.

Artykuł 2

Udzielanie pomocy prawnej

1. Organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnie pomocy prawnej w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych, zgodnie z niniejszą umową.

2. Organy wymiaru sprawiedliwości udzielają pomocy prawnej również innym organom Umawiających się Stron w sprawach wymienionych w ustępie 1.

3. Inne organy właściwe w sprawach wymienionych w ustępie 1 przekazują wnioski o udzielenie pomocy prawnej za pośrednictwem organów wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 3

Zakres pomocy prawnej

Pomoc prawna obejmuje dokonywanie czynności procesowych przewidzianych przez prawo wezwanej Umawiającej się Strony, a w szczególności przesłuchiwanie stron, pokrzywdzonych, podejrzanych, oskarżonych, świadków i biegłych, sporządzanie opinii, oględziny, wydawanie dowodów rzeczowych, doręczanie i przesyłanie dokumentów oraz przesyłanie informacji o karalności.

Artykuł 4

Tryb porozumiewania się

1. W sprawach o udzielenie pomocy prawnej organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron porozumiewają się za pośrednictwem: w Rzeczypospolitej Polskiej — Ministerstwa Sprawiedliwości, w Republice Łotewskiej — Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury.

2. Organy centralne Umawiających się Stron, o których mowa w ustępie 1, mogą zawrzeć dodatkowe porozumienie, że organy wymiaru sprawiedliwości porozumiewają się bezpośrednio.

Artykuł 5

Język w obrocie prawnym

1. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej sporządza się w języku urzędowym Strony wzywającej, dołączając tłumaczenie na język urzędowy Strony wezwanej lub na język angielski albo rosyjski.

2. Przy wykonywaniu pomocy prawnej dokumenty sporządza się w języku urzędowym Strony wezwanej, dołączając tłumaczenie na język urzędowy Strony wzywającej lub na język angielski albo rosyjski.

3. Jeżeli według postanowień niniejszej umowy wymagane jest dołączenie do przesyłanych pism ich tłumaczenia, tłumaczenia te powinny być poświadczono

ne przez tłumacza przysięgłego, notariusza, właściwy organ lub przedstawicielstwo dyplomatyczne albo urząd konsularny.

Artykuł 6

Sporządzanie pism

Pisma sporządzane na podstawie niniejszej umowy przez organy jednej z Umawiających się Stron powinny być opatrzone pieczęcią urzędową właściwego organu i podpisem uprawnionej osoby.

Artykuł 7

Forma wniosku o udzielenie pomocy prawnej

1. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) oznaczenie organu wezwanego,
- 3) oznaczenie sprawy, w której występuje się o udzielenie pomocy prawnej,
- 4) imiona i nazwiska, obywatelstwo, zawód, miejsce zamieszkania lub pobytu stron albo innych osób, w sprawie których wystąpiono z wnioskiem, a co do osób prawnych — ich nazwę i siedzibę,
- 5) imiona, nazwiska i adresy przedstawicieli osób,
- 6) treść wniosku, a w sprawach karnych — dodatkowo opis i kwalifikację prawną popełnionego czynu przestępnego.

2. Do wniosków o udzielenie pomocy prawnej mogą być używane druki w językach polskim i łotewskim, które zostaną uzgodnione przez organy centralne Umawiających się Stron.

Artykuł 8

Tryb wykonywania wniosku

1. Przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej organ wezwany stosuje przepisy prawne swego państwa. Zastosuje on jednak na wniosek organu wzywającego przepisy procesowe Strony wzywającej, jeżeli nie jest to sprzeczne z prawem wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli organ wezwany nie jest właściwy do wykonania wniosku, przekazuje wniosek organowi właściwemu, zawiadamiając o tym organ wzywający.

3. Organ wezwany zawiadamia organ wzywający o terminie i miejscu wykonania wniosku, jeżeli zwrócił się o to organ wzywający.

4. Po wykonaniu wniosku organ wezwany przesyła dokumenty organowi wzywającemu; jeżeli wniosek nie może być wykonany, organ wezwany zwraca wniosek organowi wzywającemu, zawiadamiając o przyczynie niewykonania wniosku.

5. Jeżeli adres osoby, której dotyczy wnioski, jest niedokładny lub nie znany, organ wezwany podejmie odpowiednie czynności zmierzające do jego ustalenia.

Artykuł 9

Doręczanie dokumentów

Organ wezwany doręcza dokumenty zgodnie z przepisami prawnymi obowiązującymi w jego państwie, jeżeli doręczane dokumenty zostały sporządzone w języku urzędowym Strony wezwanej albo jeżeli dołączono uwierzytelnione tłumaczenie na język tej Strony. Jeżeli dokumenty nie zostały sporządzone w języku Strony wezwanej ani nie dołączono tłumaczenia, doręcza się je adresatowi, jeżeli zgadza się dobrowolnie je przyjąć.

Artykuł 10

Dowód doręczenia

Dowodem doręczenia jest potwierdzenie odbioru, opatrzone datą doręczenia, podpisami odbiorcy i doręczającego oraz pieczęcią organu doręczającego, albo zaświadczenie organu doręczającego stwierdzające datę, miejsce i sposób doręczenia. Jeżeli pismo doręczono w dwóch egzemplarzach, potwierdzenie odbioru można również umieścić na jednym z tych egzemplarzy.

Artykuł 11

Doręczanie dokumentów i przesłuchiwanie obywateli przez przedstawicielstwa dyplomatyczne lub urzędy konsularne

Umawiające się Strony są uprawnione do doręczania dokumentów własnym obywatelom i ich przesłuchiwania za pośrednictwem swych przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych. W tych wypadkach nie można stosować środków przymusu.

Artykuł 12

Wezwanie świadka, pokrzywdzonego lub biegłego oraz ich ochrona

1. Jeżeli organ wymiaru sprawiedliwości jednej Umawiającej się Strony uzna, że zachodzi potrzeba osobistego stawiennictwa świadka lub biegłego, przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zwróci się do właściwego organu wymiaru sprawiedliwości tej Umawiającej się Strony o doręczenie wezwania.

2. Wezwanie nie może zawierać zagrożenia zastosowania środków przymusu na wypadek niestawiennictwa.

3. Świadek lub biegły, bez względu na posiadane obywatelstwo, który stawiał się na wezwanie przed or-

ganem wzywającej Umawiającej się Strony, nie może być na terytorium tej Strony pociągnięty do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie ani aresztowany, ani nie może odbywać kary z powodu przestępstwa będącego przedmiotem postępowania, w związku z którym został wezwany, ani z powodu innego przestępstwa popełnionego przed przekroczeniem granicy państwowej wzywającej Umawiającej się Strony albo będącego w związku ze złożeniem zeznania lub opinii.

4. Świadek lub biegły traci ochronę, jeżeli nie opuści terytorium wzywającej Umawiającej się Strony w terminie pięciu dni od dnia zawiadomienia go przez organ wzywający, że jego obecność nie jest już potrzebna. Do tego terminu nie wlicza się czasu, w ciągu którego świadek lub biegły nie mógł opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony bez własnej winy.

5. Świadek lub biegły ma prawo do zwrotu kosztów podróży, pobytu za granicą i utraconego zarobku, a biegły ponadto prawo do wynagrodzenia za wydanie opinii. W wezwaniu podaje się rodzaj i wysokość należności, do jakich mają prawo osoby wezwane. Na ich wnioski wzywająca Umawiająca się Strona udzieli zaliczki na pokrycie kosztów.

6. Postanowienia ustępów 1–5 stosuje się także do pokrzywdzonego, który ma być wezwany w celu złożenia zeznań.

Artykuł 13

Uznawanie dokumentów

1. Dokumenty, które sporządził lub uwierzytelił właściwy organ jednej z Umawiających się Stron, opatrzone pieczęcią urzędową i podpisem osoby uprawnionej, posiadają moc dowodową na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez potrzeby legalizacji. Dotyczy to także odpisów i tłumaczeń dokumentów, które uwierzytelił właściwy organ.

2. Dokumenty, które na terytorium jednej z Umawiających się Stron traktowane są jako dokumenty urzędowe, uważane są za takie również na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 14

Koszty pomocy prawnej

1. Każda z Umawiających się Stron ponosi koszty powstałe na swym terytorium w związku z udzieleniem pomocy prawnej.

2. Organ wezwany zawiadamia organ wzywający o wysokości powstałych kosztów. Jeżeli organ wzywający pobierze należną kwotę od osoby zobowiązanej do jej zapłacenia, kwota ta przypada tej Umawiającej się Stronie, która ją pobrała.

Artykuł 15

Przekazywanie informacji

1. Organy centralne Umawiających się Stron przekazują sobie wzajemnie ważniejsze akty ustawodawcze z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego, pracy i karnego.

2. Organy centralne Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnie, na wniosek, informacji o swych przepisach prawnych, jak również o praktyce.

Artykuł 16

Przekazywanie przedmiotów i wartości dewizowych

Jeżeli w wykonaniu niniejszej umowy następuje przekazanie przedmiotów lub wartości dewizowych z terytorium jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony albo przedstawicielstwu dyplomatycznemu lub urzędowi konsularnemu drugiej Umawiającej się Strony, odbywa się to z zachowaniem odpowiednich przepisów prawa tej Umawiającej się Strony, której organ dokonuje przekazania.

Artykuł 17

Ustalanie adresów i innych danych

1. Organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron udzielają sobie, na wniosek, pomocy przy ustalaniu adresów osób przebywających na ich terytorium.

2. Jeżeli przed sądem jednej z Umawiających się Stron wszczęte zostanie postępowanie w sprawie o alimenty od osoby przebywającej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, organ wymiaru sprawiedliwości tej Umawiającej się Strony udzieli, na wniosek, pomocy przy ustalaniu miejsca pracy i wysokości dochodów osoby zobowiązanej.

Przesyłanie aktów stanu cywilnego i innych dokumentów

Artykuł 18

1. Właściwe organy Umawiających się Stron przesyłają sobie wzajemnie wypisy z aktów stanu cywilnego, dotyczących obywateli drugiej Umawiającej się Strony. Bezpłatne przesyłanie tych wypisów następuje niezwłocznie po dokonaniu wpisu w akcie stanu cywilnego.

2. Postanowienie ustępu 1 stosuje się również w wypadku dokonania w akcie stanu cywilnego wzmianki dodatkowej, sprostowania lub uzupełnienia. Przesyła się wówczas wypis z aktu stanu cywilnego z dokonanyymi zmianami.

3. Urzędy stanu cywilnego jednej Umawiającej się Strony przesyłają na wniosek organów wymiaru spra-

wiedliwości drugiej Umawiającej się Strony również inne wypisy z aktów stanu cywilnego.

4. Wnioski obywateli jednej Umawiającej się Strony o nadesłanie wypisów z akt stanu cywilnego można przysyłać bezpośrednio właściwemu urzędowi stanu cywilnego drugiej Umawiającej się Strony. Dokumenty te wnioskodawca otrzymuje za pośrednictwem przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego tej Umawiającej się Strony, której organ wydał te dokumenty, po pobraniu należnej opłaty.

Artykuł 19

Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie odpisy prawomocnych orzeczeń dotyczących stanu cywilnego obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 20

Podania obywateli jednej Umawiającej się Strony o wydanie i nadesłanie dokumentów dotyczących wykształcenia, stażu pracy i innych dokumentów dotyczących osobistych lub majątkowych praw i interesów tych obywateli mogą być przesyłane bezpośrednio do właściwych organów drugiej Umawiającej się Strony. Dokumenty przesyła się obywatelowi za pośrednictwem przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego tej Umawiającej się Strony, której organ dokumenty te wydał. Przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny, przekazując obywatelowi dokumenty, pobiera opłatę za ich wystawienie.

CZĘŚĆ DRUGA

Sprawy cywilne, rodzinne i pracownicze

Artykuł 21

Postanowienia ogólne

Jeżeli zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy właściwe są organy obu Umawiających się Stron, a wniosek o wszczęcie postępowania wniesiony został do organu jednej z nich, wyłączona jest właściwość organu drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział pierwszy

SPRAWY Z ZAKRESU PRAWA OSOBOWEGO

Artykuł 22

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej określa prawo tej Umawiającej się Strony, której osoba ta jest obywatelem.

2. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby prawnej określa prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium osoba ta została utworzona.

Ubezważnowolnienie całkowite lub częściowe

Artykuł 23

Jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, do ubezważnowolnienia właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca być ubezważnowolniona. Sąd ten stosuje prawo swego państwa.

Artykuł 24

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony stwierdzi, że zachodzą przesłanki do ubezważnowolnienia obywatela drugiej Umawiającej się Strony, mającego miejsce zamieszkania na terytorium pierwszej Umawiającej się Strony, zawiadomi o tym właściwy sąd drugiej Umawiającej się Strony. Jeżeli sąd drugiej Umawiającej się Strony, po otrzymaniu zawiadomienia, oznajmi, że pozostawia dalsze czynności sądowi miejsca zamieszkania tej osoby albo nie wypowie się w terminie trzech miesięcy, to sąd miejsca zamieszkania tej osoby może przeprowadzić postępowanie o ubezważnowolnienie według prawa swego państwa, jeśli taką samą przesłankę ubezważnowolnienia przewiduje również prawo tej Umawiającej się Strony, której dana osoba jest obywatelem. Orzeczenie o ubezważnowolnieniu przesyła się właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony.

2. W wypadkach nie cierpiących zwłoki sąd miejsca zamieszkania osoby może podjąć czynności potrzebne do ochrony tej osoby lub jej majątku. Odpisy postanowień dotyczące tych czynności przesyła się właściwemu sądowi tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest ta osoba.

Artykuł 25

Postanowienia artykułów 23 i 24 stosuje się odpowiednio do uchylenia ubezważnowolnienia.

Artykuł 26

Uznanie osoby za zaginioną lub zmarłą i stwierdzenie zgonu

1. Do uznania osoby za zaginioną lub zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

2. Do uznania osoby za zaginioną lub zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

3. Sąd jednej Umawiającej się Strony może uznać obywatela drugiej Umawiającej się Strony za zaginionego lub zmarłego i stwierdzić jego zgon:

1) na wniosek osoby zamierzającej zrealizować swoje uprawnienia wynikające z dziedziczenia lub stosunków majątkowych między małżonkami co do majątku nieruchomego osoby zaginionej lub zmarłej, znajdującego się na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie;

2) na wniosek małżonka osoby zaginionej lub zmarłej, zamieszkującego w czasie złożenia wniosku na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie.

4. Orzeczenie wydane na podstawie ustępu 3 wywiera skutki prawne wyłącznie na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie.

Rozdział drugi

SPRAWY Z ZAKRESU PRAWA RODZINNEGO

Artykuł 27

Zawarcie małżeństwa

1. Warunki zawarcia małżeństwa ocenia się dla każdej z osób zawierających małżeństwo według prawa tej Umawiającej się Strony, której osoba ta jest obywatelem.

2. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżeństwo jest zawierane.

3. Forma zawarcia małżeństwa przed uprawnionym do tego przedstawicielem dyplomatycznym lub urzędnikiem konsularnym podlega prawu Umawiającej się Strony wysyłającej przedstawiciela dyplomatycznego lub urzędnika konsularnego.

Artykuł 28

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami

1. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w czasie zgłoszenia wniosku.

2. Jeżeli w czasie zgłoszenia wniosku jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, w sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między nimi właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której sądem toczy się postępowanie.

3. W sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami w wypadku przewidzianym w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawia-

jącej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony.

4. W sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami w wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są sądy obu Umawiających się Stron.

Artykuł 29

Rozwód

1. Rozwód podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania.

2. Jeżeli w chwili wszczęcia postępowania jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, rozwód podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której sądem toczy się postępowanie.

3. W sprawach o rozwód w wypadku przewidzianym w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania. Jeżeli małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony.

4. W sprawach o rozwód w wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są sądy obu Umawiających się Stron.

5. Sąd właściwy do orzekania w sprawie o rozwód jest również właściwy do orzekania o władzy rodzicielskiej i alimentach na rzecz małoletnich dzieci.

Artykuł 30

Ustalenie istnienia małżeństwa i nieważność małżeństwa

1. W sprawach o ustalenie istnienia małżeństwa oraz unieważnienie małżeństwa stosuje się prawo tej

Umawiającej się Strony, któremu podlegało zawarcie małżeństwa.

2. W zakresie właściwości sądu stosuje się odpowiednio postanowienia artykułu 29.

Artykuł 31

Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi

1. Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi, w tym również roszczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko.

2. Ustalenie i zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa oraz uznanie dziecka podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest matka dziecka w chwili jego urodzenia. Wystarczy jednak zachowanie formy uznania dziecka przewidzianej przez prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium uznanie ma być lub było dokonane.

3. W sprawach wymienionych w ustępach 1 i 2 właściwe są organy tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko, jak również organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium dziecko ma miejsce zamieszkania.

Artykuł 32

Inne roszczenia alimentacyjne

1. W sprawach o inne roszczenia alimentacyjne z zakresu prawa rodzinnego właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba dochodząca alimentów.

2. W sprawach, o których mowa w ustępie 1, właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba dochodząca alimentów.

Artykuł 33

Przysposobienie

1. Do przysposobienia właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposabiający w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposabiający jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony.

2. Do przysposobienia stosuje się także prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposabiany, jeżeli prawo to wymaga zgody przysposobianego, jego przedstawiciela ustawowego oraz zgody lub zezwolenia właściwego organu państwowego, oraz uwzględnia się ograniczenia z powodu zmiany dotychczasowego miejsca zamieszkania przysposobianego na miejsce zamieszkania w innym państwie.

3. Jeżeli dziecko przysposabiają małżonkowie, z których jeden jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, muszą być spełnione wymagania przewidziane przez prawo obu Umawiających się Stron. Jeżeli jednak małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium jednej z Umawiających się Stron, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony.

4. Postanowienia ustępów poprzedzających stosuje się odpowiednio do rozwiązania przysposobienia (zmiany przysposobienia).

5. Właściwy w sprawach o przysposobienie i rozwiązanie przysposobienia (zmianę przysposobienia) jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposabiany w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposabiany jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, gdzie ma miejsce zamieszkania także przysposabiający, właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony.

Opieka i kuratela

Artykuł 34

1. Do opieki i kurateli właściwe jest, jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, dla której jest lub ma być ustanowiony opiekun lub kurator.

2. Stosunki prawne między opiekunem lub kuratorem a osobą pozostającą pod opieką lub kuratelą podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której sąd ustanowił opiekę lub kuratelę.

3. Obowiązek przyjęcia opieki lub kurateli podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca zostać opiekunem lub kuratorem.

4. Dla obywatela jednej Umawiającej się Strony może być ustanowiony opiekun lub kurator będący obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli zamieszkuje on na terytorium tej Umawiającej się Strony, na której terytorium opieka lub kuratela ma być sprawowana, i jeżeli jego ustanowienie najbardziej odpowiada interesom osoby podlegającej opiece lub kurateli.

5. Do opieki i kurateli właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, dla której jest albo ma być ustanowiona opieka lub kuratela.

Artykuł 35

1. Jeżeli dla ochrony interesów obywatela jednej Umawiającej się Strony, którego miejsce zamieszkania lub pobytu albo którego majątek znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zachodzi potrzeba podjęcia środków w zakresie opieki lub kurateli, sąd tej Umawiającej się Strony zawiadomi o tym niezwłocznie sąd właściwy wymieniony w artykule 34 ustęp 5.

2. W wypadkach nie cierpiących zwłoki sąd drugiej Umawiającej się Strony zastosuje odpowiednie środki tymczasowe według własnego prawa i niezwłocznie zawiadomi o tym sąd właściwy wymieniony w artykule 34 ustęp 5. Tymczasowe środki pozostają w mocy do czasu podjęcia przez ten sąd innych zarządzeń.

Artykuł 36

1. Sąd właściwy w myśl artykułu 34 ustęp 5 może przekazać sprawowanie opieki lub kurateli sądowi drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli osoba pozostająca pod opieką lub kuratelą ma miejsce zamieszkania lub pobytu albo majątek na terytorium tej Umawiającej się Strony. Przekazanie stanie się skuteczne, gdy sąd wezwany przejmie sprawowanie opieki lub kurateli i zawiadomi o tym sąd wzywający.

2. Sąd, który stosownie do ustępu 1 podjął się ustanowienia opieki lub kurateli, stosuje prawo obowiązujące w jego państwie.

Rozdział trzeci

SPRAWY MAJĄTKOWE

Artykuł 37

Forma czynności prawnej

1. Forma czynności prawnej podlega prawu tej Umawiającej się Strony, które właściwe jest dla samej czynności. Wystarczy jednak zachowanie formy przewidzianej przez prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium czynność zostaje dokonana.

2. Forma czynności prawnej odnoszącej się do nieruchomości podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Artykuł 38

Nieruchomości

Do stosunków prawnych dotyczących nieruchomości właściwe są prawo i organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Artykuł 39

Zobowiązania ze stosunków umownych

1. Zobowiązania ze stosunków umownych podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium została zawarta umowa, chyba że uczestnicy stosunku zobowiązaniowego poddadzą ten stosunek wybranemu przez siebie prawu.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwany. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania

lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

3. Właściwość określoną w ustępie 2 uczestnicy stosunku zobowiązaniowego mogą zmienić w drodze umowy.

Artykuł 40

Odpowiedzialność z czynów niedozwolonych

1. Odpowiedzialność z tytułu wyrządzenia szkody nie wynikającej ze stosunków umownych (czyny niedozwolone) podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania. Jednakże gdy powód i pozwany są obywatelami tej samej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Strony.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania lub na której terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się majątek pozwanego.

Rozdział czwarty

SPRAWY SPADKOWE

Artykuł 41

Zasada równości

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą nabywać na terytorium drugiej Umawiającej się Strony majątek i inne prawa w drodze dziedziczenia z mocy ustawy lub rozporządzenia na wypadek śmierci, na tych samych warunkach i w tym samym zakresie co obywatele tej Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą dokonywać rozporządzeń na wypadek śmierci w stosunku do mienia znajdującego się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 42

Prawo właściwe

1. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia ruchomego podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia nieruchomego podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. Ustalenie, czy rzecz wchodząca w skład spadku jest ruchomością czy nieruchomością, podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium rzecz ta się znajduje.

Artykuł 43

Przejęcie spadku na rzecz państwa

Jeżeli według prawa Umawiającej się Strony określonego w artykule 42 nie ma spadkobierców, to mienie ruchome przypada tej Umawiającej się Stronie, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci, a mienie nieruchome przypada tej Umawiającej się Stronie, na której terytorium jest położone.

Artykuł 44

Testament

1. Zdolność do sporządzenia lub odwołania testamentu podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu.

2. Forma sporządzenia lub odwołania testamentu podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu. Wystarczy jednak zachowanie prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium testament został sporządzony lub odwołany.

Artykuł 45

Właściwość organów w sprawach spadkowych

1. W sprawach spadkowych dotyczących mienia ruchomego właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. W sprawach spadkowych dotyczących mienia nieruchomego właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. W wypadku gdy całe mienie ruchome, pozostałe po śmierci obywatela jednej Umawiającej się Strony, znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, to na wniosek spadkobiercy postępowanie przeprowadzi sąd drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli wyrażą na to zgodę wszyscy znani spadkobiercy.

Artykuł 46

Otwarcie i ogłoszenie testamentu

Testament otwiera i ogłasza sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium znajduje się testament. Odpis testamentu oraz odpis protokołu otwarcia i ogłoszenia przesyła się sądowi właściwemu do przeprowadzenia postępowania spadkowego.

Rozdział piąty

SPRAWY Z ZAKRESU PRAWA PRACY

Artykuł 47

1. Strony stosunku pracy mogą poddać ten stosunek wybranemu przez siebie prawu.

2. Jeżeli nie dokonano wyboru prawa, powstanie, zmiana, rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy oraz roszczenia z niego wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Jeżeli pracownik wykonuje pracę na terytorium jednej Umawiającej się Strony na podstawie stosunku pracy łączącego go z zakładem pracy, który ma siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, powstanie, zmiana, rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy oraz roszczenia z niego wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony.

3. W sprawach, o których mowa w ustępie 2, właściwe są sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Właściwe są również sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania pozwany, jak również, na której terytorium ma miejsce zamieszkania powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

4. Właściwość określoną w ustępie 3 strony stosunku pracy mogą zmienić w drodze umowy.

Rozdział szósty

KOSZTY PROCESU I ULATWIENIA PROCESOWE

Artykuł 48

Zwolnienie od złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania

Obywatelom jednej z Umawiających się Stron, którzy zamieszkują lub przebywają na terytorium którejkolwiek z tych Stron i występują przed sądami drugiej Umawiającej się Strony, nie można nakazać złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania tylko z tego powodu, że są cudzoziemcami lub że nie mają miejsca zamieszkania albo pobytu na terytorium tej Umawiającej się Strony, przed której sądem występują.

Zwolnienie od kosztów sądowych

Artykuł 49

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony ze zwolnienia od opłat, zaliczek i innych wydatków w postępowaniu oraz z bezpłatnego zastępstwa procesowego na tych samych warunkach i w takim samym zakresie co obywatele tej Umawiającej się Strony.

2. Zwolnienia, o których mowa w ustępie 1, dotyczą wszystkich czynności postępowania, łącznie z czynnościami egzekucyjnymi.

3. Zwolnienie od kosztów udzielone w określonej sprawie przez sąd jednej Umawiającej się Strony rozciąga się również na koszty powstałe w razie dokonywania czynności postępowania w tej samej sprawie na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 50

1. Dla uzyskania zwolnienia od kosztów lub przyznania bezpłatnego zastępstwa procesowego należy złożyć zaświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej wnioskodawcy. Zaświadczenie takie wydaje właściwy organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy.

2. Jeśli wnioskodawca nie zamieszkuje ani nie przebywa na terytorium którejkolwiek z Umawiających się Stron, zaświadczenie może wydać przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest wnioskodawca.

3. Sąd orzekający o zwolnieniu od kosztów może żądać od organu, który wydał zaświadczenie, dodatkowych wyjaśnień lub uzupełnienia danych.

Artykuł 51

1. Obywatel jednej Umawiającej się Strony, zamierzający ubiegać się o zwolnienie od kosztów lub bezpłatne zastępstwo procesowe przed sądem drugiej Umawiającej się Strony, może zgłosić taki wniosek pisemnie lub ustnie do protokołu w sądzie właściwym według swego miejsca zamieszkania lub pobytu. Sąd ten przesyła właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony wniosek wraz z zaświadczeniem określonym w artykule 50.

2. Wniosek wymieniony w ustępie 1 może być zgłoszony jednocześnie z pozwem lub wnioskiem wszczynającym postępowanie.

Artykuł 52

Sąd jednej Umawiającej się Strony, wzywając stronę procesową lub uczestnika postępowania zamieszkałego lub przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony do uiszczenia kosztów sądowych lub do uzupełnienia braków pozwu lub wniosku, wyznaczy równocześnie termin nie krótszy niż jeden miesiąc. Bieg terminu rozpoczyna się od daty doręczenia pisma w tym przedmiocie.

Artykuł 53

Terminy

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony wyznaczy stronie procesowej lub uczestnikowi postępowania

nia, zamieszkałym na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, termin do dokonania czynności procesowej, o zachowaniu terminu rozstrzyga data stempla urzędu pocztowego tej Umawiającej się Strony, z której terytorium zostanie wysłane pismo stanowiące wykonanie czynności.

2. W wypadku przekazania w określonym terminie żądanych przez sąd opłat i zaliczek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, o zachowaniu wyznaczonego terminu rozstrzyga data wpłacenia ich do banku tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zamieszkuje strona procesowa lub uczestnik postępowania.

3. Do skutków uchybienia terminu sąd rozpoznający sprawę stosuje prawo swego państwa.

Rozdział siódmy

UZNAWANIE I WYKONYWANIE ORZECZEŃ (POSTANOWIEN I WYROKÓW)

Artykuł 54

Uznawanie orzeczeń w sprawach niemajątkowych

Prawomocne orzeczenia niemajątkowe w sprawach cywilnych, rodzinnych i pracowniczych, a w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej — również orzeczenia nieprawomocne, jeśli są wykonalne — wydane przez sądy jednej Umawiającej się Strony podlegają uznaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez przeprowadzania postępowania o uznanie, jeżeli sądy drugiej Umawiającej się Strony nie wydały wcześniej prawomocnego orzeczenia w tej samej sprawie ani też nie były wyłącznie właściwe na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony.

Uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach majątkowych i w sprawach niemajątkowych wymagających wykonania

Artykuł 55

1. Na warunkach przewidzianych niniejszą umową Umawiającej się Strony uznają i wykonują na swym terytorium następujące orzeczenia wydane na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:

- 1) orzeczenia sądów w sprawach cywilnych, rodzinnych i pracowniczych,
- 2) orzeczenia sądów w sprawach karnych w części dotyczącej naprawienia szkody spowodowanej przestępstwem.

2. Za orzeczenia sądowe w rozumieniu ustępu 1 uważa się również ugody zawarte przed sądami w sprawach cywilnych, rodzinnych i pracowniczych o charakterze majątkowym.

Artykuł 56

Orzeczenia wymienione w artykule 55 podlegają uznaniu i wykonaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli:

- 1) według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane, jest ono prawomocne i wykonalne, a w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych — również orzeczenie nieprawomocne, jeśli jest wykonalne,
- 2) sąd, który wydał orzeczenie, był właściwy na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane,
- 3) strona nie była pozbawiona możliwości obrony swych praw, a w szczególności strona, która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie, a w razie posiadania ograniczonej zdolności procesowej strona nie była pozbawiona należytego przedstawicielstwa,
- 4) ta sprawa między tymi samymi stronami nie została już prawomocnie osądzona przez sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, i jeżeli między tymi samymi stronami nie zostało wcześniej wszczęte postępowanie w tej sprawie przed sądem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane,
- 5) orzeczenie organu państwa trzeciego między tymi samymi stronami i w tej samej sprawie nie było już uznane lub wykonane na terytorium tej Umawiającej się Strony, gdzie orzeczenie ma być uznane i wykonane,
- 6) zastosowano prawo właściwe na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku gdy umowa nie reguluje kwestii prawa właściwego — zastosowano prawo właściwe na podstawie prawa kolizyjnego (prywatnego międzynarodowego) tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane.

Artykuł 57

1. Wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia może być złożony bezpośrednio we właściwym sądzie tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, lub też za pośrednictwem sądu, który rozpoznawał sprawę w pierwszej instancji.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) orzeczenie lub jego uwierzytelniony odpis, wraz ze stwierdzeniem, że orzeczenie jest prawomocne

i wykonalne, a w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli orzeczenie jest nieprawomocne — wraz ze stwierdzeniem, że jest ono wykonalne, jeżeli nie wynika to z samego orzeczenia,

- 2) dokument stwierdzający, że strona, przeciwko której wydane zostało orzeczenie i która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie, zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane; natomiast w wypadku ograniczonej zdolności procesowej strony — dokument stwierdzający, że strona ta była należycie reprezentowana;
- 3) uwierzytelnione tłumaczenie wniosku oraz dokumentów wymienionych w punktach 1 i 2 na język tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane lub wykonane.

Artykuł 58

1. W postępowaniu o uznanie i wykonanie orzeczenia sąd ustala jedynie, czy zostały spełnione warunki przewidziane w artykułach 56 i 57.

2. Do uznania i wykonania orzeczenia stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane; dotyczy to także formy wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia. Do wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia uczestnikom postępowania.

3. Jeżeli na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie, wykonanie orzeczenia zostało wstrzymane, na terytorium drugiej Umawiającej się Strony zawieszają się postępowanie w sprawie o uznanie i wykonanie orzeczenia lub postępowanie egzekucyjne.

4. W sprawie o uznanie i wykonanie orzeczenia sąd może żądać od stron wyjaśnień oraz dodatkowych informacji od sądu, który wydał orzeczenie.

Wykonywanie orzeczeń o kosztach

Artykuł 59

1. Jeżeli osoba, która na podstawie artykułu 49 była zwolniona od kosztów postępowania, zostanie prawomocnym orzeczeniem wydanym na terytorium jednej Umawiającej się Strony zobowiązana do zapłaty tych kosztów uczestnikowi postępowania, właściwy sąd drugiej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma nastąpić ściąganie kosztów, orzeknie bezpłatnie, na wniosek, o wykonalności tego orzeczenia.

2. Kosztami postępowania są również koszty świadczenia prawomocności i wykonalności orzeczenia oraz koszty tłumaczenia wymaganych dokumentów.

Artykuł 60

1. Sąd, który rozstrzyga o wykonaniu orzeczenia o kosztach, sprawdza jedynie, czy orzeczenie to jest prawomocne i wykonalne.

2. Do wniosku o wykonanie orzeczenia dołącza się orzeczenie lub uwierzytelniony odpis części orzeczenia ustalającej wysokość kosztów, wraz ze stwierdzeniem, że orzeczenie to jest prawomocne i wykonalne, oraz uwierzytelnione tłumaczenie tych dokumentów.

3. Organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium koszty postępowania zostały wyłożone zaliczkowo przez państwo, zwróci się do właściwego sądu drugiej Umawiającej się Strony o ściąganie tych kosztów. Sąd ten ściągnie koszty zgodnie ze swym prawem, bez pobierania opłat, i przekaże ściągnięte kwoty przedstawicielstwu dyplomatycznemu lub urzędowi konsularnemu drugiej Umawiającej się Strony. Postanowienia ustępów 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

CZĘŚĆ TRZECIA

Sprawy karne

Rozdział pierwszy

PRZEJĘCIE ŚCIGANIA KARNEGO

Artykuł 61

Obowiązek przejęcia ścigania karnego

1. Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się na wniosek drugiej Umawiającej się Strony do ścigania karnego swych obywateli oraz osób mających miejsce stałego pobytu na jej terytorium, podejrzanych o popełnienie przestępstwa na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony.

2. W wypadkach, o których mowa w ustępie 1, właściwe organy wymiaru sprawiedliwości wezwanej Umawiającej się Strony stosują prawo swego państwa.

3. Jeżeli z czynu, którego dotyczy przejęte ściganie karne, wynikają roszczenia odszkodowawcze i złożone zostały odpowiednie wnioski o odszkodowanie, włącza się je do przejętego postępowania.

Artykuł 62

Postanowienia szczególne

1. Jeżeli zgodnie z prawem wzywającej Umawiającej się Strony czyn wymieniony w artykule 61 ustęp 1 jest przestępstwem, a według prawa wezwanej Umawiającej się Strony — jest wykroczeniem, wezwana Umawiająca się Strona zgodnie ze swym prawem nada bieg otrzymanemu wnioskowi.

2. Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się na wniosek drugiej Umawiającej się Strony do przejęcia i rozpatrzenia sprawy zgodnie z artykułem 61

ustęp 1, jeżeli dotyczy to osób nieletnich podejrzanych o popełnienie czynów naruszających prawo.

Artykuł 63

Wniosek o przejęcie ścigania karnego

1. Wniosek o przejęcie ścigania karnego powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) imię i nazwisko osoby podejrzanej, jej obywatelstwo oraz inne dane osobowe,
- 3) opis i kwalifikację prawną czynu, w związku z którym zostaje złożony wniosek o przejęcie ścigania karnego.

2. Ponadto do wniosku dołącza się:

- 1) tekst przepisów karnych, a w miarę potrzeby — i innych przepisów Strony wzywającej istotnych dla ścigania karnego,
- 2) akta sprawy lub ich uwierzytelnione odpisy oraz dowody,
- 3) wnioski o odszkodowanie oraz w miarę możliwości informacje dotyczące wysokości szkody,
- 4) wnioski osób pokrzywdzonych o ściganie, jeżeli prawo Strony wezwanej tego wymaga.

Artykuł 64

Odesłanie podejrzanego

1. Jeżeli w chwili złożenia wniosku o przejęcie ścigania karnego podejrzany jest tymczasowo aresztowany na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, należy spowodować jego odesłanie na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli w chwili złożenia wniosku o przejęcie ścigania karnego podejrzany przebywa na wolności na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, Strona ta, w razie potrzeby, podejmie zgodnie ze swoim prawem działanie w celu jego powrotu na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony.

Artykuł 65

Zawiadomienie o końcowym wyniku rozpoznania przejętej sprawy

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzywającą Umawiającą się Stronę o orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Na wniosek wzywającej Umawiającej się Strony przesyła się odpis tego orzeczenia.

Artykuł 66

Następstwa przejęcia ścigania karnego

Po przejęciu ścigania karnego organy wymiaru sprawiedliwości Strony wzywającej nie mogą prowa-

dzić postępowania przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn, z wyjątkiem wypadków, gdy wzywająca Umawiająca się Strona zastrzegła we wniosku, że zachowuje prawo podjęcia ścigania karnego w tej sprawie, jeżeli wezwana Umawiająca się Strona odmówi wszczęcia ścigania karnego lub umorzy postępowanie.

Rozdział drugi

WYDANIE W CELU ŚCIGANIA I WYKONANIA WYROKU

Podstawy wydania

Artykuł 67

1. Umawiające się Strony wydają sobie wzajemnie, na wniosek, stosownie do postanowień niniejszej umowy, osoby znajdujące się na ich terytorium w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania wyroku.

2. Wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego następuje tylko z powodu takich przestępstw, które według prawa obu Umawiających się Stron zagrożone są karą na czas powyżej jednego roku pozbawienia wolności lub karą surowszą.

3. Wydanie w celu wykonania wyroku następuje tylko z powodu takich czynów, które są przestępstwami według prawa obu Umawiających się Stron, i jeżeli osoba, której wydania się żąda, została skazana na karę co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności lub na karę surowszą.

Artykuł 68

1. Wydanie nie następuje, jeżeli:

- 1) osoba, której wydania zażądano, jest obywatelem wezwanej Umawiającej się Strony lub osoba ta korzysta na jej terytorium z prawa azylu,
- 2) przestępstwo zostało popełnione na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony,
- 3) zgodnie z prawem wezwanej Umawiającej się Strony postępowanie karne nie może być wszczęte lub wyrok nie może być wykonany z powodu przedawnienia lub innych ustawowych przyczyn,
- 4) na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony przeciwko osobie, której wydania zażądano, o ten sam czyn przestępny toczy się postępowanie karne lub został wydany prawomocny wyrok albo postępowanie karne zostało prawomocnie umorzone,
- 5) postępowanie karne może być wszczęte z oskarżenia prywatnego,
- 6) przestępstwo ma charakter polityczny; nie będzie uważane za przestępstwo o charakterze politycznym takie przestępstwo, które przy wzięciu pod uwagę wszystkich okoliczności konkretnego wypadku, a w szczególności: pobudek działania, sposobu dokonania czynu, środków użytych lub których użyciem grozono, jak również skutków rze-

czywistych lub zamierzonych, ma bardziej charakter kryminalny niż polityczny,

- 7) przestępstwo polega wyłącznie na naruszeniu obowiązków wojskowych,
- 8) naruszałoby to porządek publiczny lub zasady porządku prawnego.

2. Jeżeli wydanie nie następuje, wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzywającą Umawiającą się Stronę o podstawach odmowy wydania.

Artykuł 69

Ograniczenie wydania dotyczące kary śmierci

Jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą śmierci przez prawo Strony wzywającej, a nie jest zagrożone taką karą przez prawo Strony wezwanej, na terytorium Strony wzywającej nie można orzec lub wykonać kary śmierci.

Artykuł 70

Wniosek o wydanie

1. Do wniosku o wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego dołącza się uwierzytelniony odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu z opisem czynu przestępnego oraz tekst przepisów prawnych dotyczących czynu popełnionego przez osobę, której wydania się żąda. Przy przestępstwie przeciwko mieniu należy ponadto podać wysokość szkody, jaka powstała lub mogła powstać na skutek czynu przestępnego.

2. Do wniosku o wydanie w celu wykonania wyroku dołącza się uwierzytelniony odpis prawomocnego wyroku oraz tekst przepisów prawnych dotyczących czynu popełnionego przez skazanego. Jeżeli skazany rozpoczął odbywanie kary, należy podać, jaką część odbył.

3. Do wniosku o wydanie należy również dołączyć, w miarę możliwości, rysopis osoby, której wydania się żąda, dane o jej obywatelstwie, sytuacji rodzinnej i miejscu pobytu, jeśli dane te nie wynikają z wyroku lub postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, a ponadto jej fotografię i odciski palców.

Artykuł 71

Uzupełnienie wniosku o wydanie

Jeżeli otrzymane dane nie są wystarczające do rozstrzygnięcia wniosku o wydanie, wezwana Umawiająca się Strona może żądać ich uzupełnienia, określając w tym celu termin do dwóch miesięcy. Termin ten może być przedłużony z ważnych przyczyn.

Aresztowanie w celu wydania

Artykuł 72

Po otrzymaniu wniosku o wydanie wezwana Umawiająca się Strona podejmie niezwłocznie środki ce-

lem aresztowania osoby, której wydania się żąda, z wyjątkiem wypadków, gdy jest oczywiste, że zgodnie z niniejszą umową wydanie nie może nastąpić.

Artykuł 73

1. Aresztowanie może nastąpić także przed otrzymaniem wniosku o wydanie, jeżeli wzywająca Umawiająca się Strona wyraźnie o to wystąpi, powołując się na postanowienie o tymczasowym aresztowaniu lub na wyrok stanowiący podstawę wniosku o wydanie. O aresztowanie wystąpić można pocztą, telegramem lub za pomocą innych środków wykluczających jakiegokolwiek wątpliwości.

2. O aresztowaniu dokonanym stosownie do ustępu 1 należy niezwłocznie zawiadomić drugą Umawiającą się Stronę.

Artykuł 74

Zwolnienie osoby aresztowanej

1. Wezwana Umawiająca się Strona może zwolnić osobę aresztowaną stosownie do artykułu 72, jeżeli w terminie określonym w artykule 71 nie nadeszło uzupełniających danych, o które ta Strona wystąpiła.

2. Osobę aresztowaną, stosownie do artykułu 73 ustęp 1, zwalnia się, jeżeli wniosek o jej wydanie nie wpłynął w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym druga Umawiająca się Strona została powiadomiona o tymczasowym aresztowaniu.

Artykuł 75

Odroczenie wydania

Jeżeli na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony przeciwko osobie, której wydania się żąda, toczy się postępowanie karne lub została ona skazana za inne przestępstwo, wydanie może ulec odroczeniu do czasu zakończenia postępowania karnego lub całkowitego wykonania orzeczonej kary albo do chwili zwolnienia tej osoby przed ukończeniem odbywania kary.

Artykuł 76

Wydanie czasowe

1. Wydanie czasowe osoby, której wydania się żąda, następuje na uzasadniony wniosek wzywającej Umawiającej się Strony wtedy, gdy odroczenie wydania spowodowałoby przedawnienie postępowania karnego lub poważnie utrudniałoby postępowanie w sprawie o przestępstwo popełnione przez tę osobę.

2. Osoba wydana czasowo zostanie przekazana z powrotem niezwłocznie po zakończeniu czynności procesowych, dla których przeprowadzenia została wydana, nie później jednak niż w ciągu trzech miesięcy od dnia wydania czasowego.

Artykuł 77

Zbieg wniosków o wydanie

Jeżeli wydania tej samej osoby domaga się kilka państw, wezwana Umawiająca się Strona rozstrzygnie, któremu z państw osobę tę wyda. Przy podejmowaniu takiej decyzji bierze się pod uwagę wszystkie okoliczności, w szczególności obywatelstwo danej osoby, miejsce popełnienia i charakter przestępstwa.

Artykuł 78

Ograniczenie ścigania osoby wydanej

1. Przeciwko osobie wydanej nie można bez zgody wezwanej Umawiającej się Strony wszcząć postępowania karnego ani wykonać w stosunku do niej kary; nie może ona być również wydana trzeciemu państwu z powodu czynu przestępnego popełnionego przed wydaniem innego aniżeli ten, za który została wydana.

2. Zgoda wezwanej Umawiającej się Strony nie jest wymagana, jeżeli:

- 1) osoba wydana nie opuściła w ciągu trzydziestu dni po zakończeniu postępowania karnego lub po wykonaniu kary terytorium wzywającej Umawiającej się Strony. Do tego terminu nie wlicza się czasu, w którym osoba wydana nie mogła bez swej winy opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony,
- 2) osoba wydana opuściła terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, lecz na terytorium to dobrowolnie powróciła.

Artykuł 79

Wykonanie wydania

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzywającą Umawiającą się Stronę o miejscu i dacie wydania. Jeżeli wzywająca Umawiająca się Strona nie przejmie osoby podlegającej wydaniu w terminie piętnastu dni od daty ustalonej dla wydania, osoba ta może być zwolniona.

Artykuł 80

Ponowne wydanie

Jeżeli osoba wydana uchyli się w jakikolwiek sposób od postępowania karnego lub od wykonania kary i powróci na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony, zostanie ona wydana na ponowny wniosek bez potrzeby przesyłania dokumentów przewidzianych w artykule 70.

Artykuł 81

Zawiadomienie o wyniku postępowania karnego

Wzywająca Umawiająca się Strona zawiadomi niezwłocznie wezwaną Umawiającą się Stronę o wyniku

postępowania karnego przeciwko osobie wydanej. W razie wydania prawomocnego orzeczenia, przesyła się jego odpis.

Artykuł 82

Tranzyt

1. Jedna z Umawiających się Stron zezwoli na wniosek drugiej Umawiającej się Strony na tranzyt przez swoje terytorium osób wydanych przez państwo trzecie wzywającej Umawiającej się Stronie. Wezwana Umawiająca się Strona może nie udzielić zezwolenia, jeżeli stosownie do niniejszej umowy nie istnieje obowiązek wydania.

2. Wniosek o zezwolenie na tranzyt składa się i rozpatruje w takim samym trybie, jak wniosek o wydanie.

3. Wezwana Umawiająca się Strona dokonuje tranzytu w taki sposób, jaki jej najbardziej odpowiada.

4. Zezwolenie na tranzyt nie jest wymagane w razie jego dokonywania drogą powietrzną bez międzylądowania.

Artykuł 83

Koszty wydania i tranzytu

Koszty wydania ponosi ta Umawiająca się Strona, na której terytorium koszty te powstały. Koszty tranzytu ponosi wzywająca Umawiająca się Strona.

Rozdział trzeci

POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE POMOCY PRAWNEJ W SPRAWACH KARNYCH

Artykuł 84

Czasowe przekazywanie osób pozbawionych wolności

1. Jeżeli osoba wezwana przez organy wymiaru sprawiedliwości w charakterze świadka, którego przesłuchanie jest konieczne, jest pozbawiona wolności na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony, właściwe organy tej Umawiającej się Strony zarządzają przekazanie osoby na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony. Osoba ta będzie pozostawać w areszcie i po zakończeniu przesłuchania zostanie niezwłocznie przekazana z powrotem.

2. Jeżeli wyniknie potrzeba przesłuchania w charakterze świadka osoby pozbawionej wolności na terytorium Państwa trzeciego, właściwe organy wezwanej Umawiającej się Strony udzielą zezwolenia na tranzyt tej osoby przez terytorium swego państwa.

Artykuł 85

Wydawanie przedmiotów

1. Wezwana Umawiająca się Strona wydaje przedmioty uzyskane przez sprawcę w wyniku przestęp-

stwa, jak również przedmioty mogące stanowić dowody rzeczowe w postępowaniu karnym tej Umawiającej się Stronie, która wystąpiła z wnioskiem.

2. Wezwana Umawiająca się Strona może czasowo odroczyć wydanie przedmiotów, jeżeli są one niezbędne w innym postępowaniu karnym.

3. Prawa osób trzecich do przedmiotów, które zostały wydane drugiej Umawiającej się Stronie, pozostają nienaruszone. Po zakończeniu postępowania karnego przedmioty te zostają zwrócone tej Umawiającej się Stronie, która je wydała, lub za zgodą tej Strony zostają wydane bezpośrednio osobom uprawnionym.

4. Przy wydawaniu przedmiotów stosownie do niniejszego artykułu nie mają zastosowania przepisy ograniczające wwóz i wywóz przedmiotów i wartości dewizowych.

Zawiadomienia o wyrokach

Artykuł 86

Umawiające się Strony zawiadamiają się wzajemnie o prawomocnych wyrokach wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 87

Umawiające się Strony udzielają sobie, na uzasadniony wniosek, informacji o prawomocnych wyrokach wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec osób nie będących obywatelami wzywającej Umawiającej się Strony.

Artykuł 88

Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie, na wniosek, odciski palców osób wymienionych w artykułach 86 i 87.

Artykuł 89

Informacje z rejestru skazanych

Umawiające się Strony przesyłają sobie, na wniosek, pełne informacje z rejestru skazanych dotyczące obywateli drugiej Umawiającej się Strony, jak również informacje o późniejszych orzeczeniach dotyczących wyroków, jeśli skazania te podlegają wpisaniu do rejestru skazanych według prawa tej Umawiającej się Strony, której sąd orzekał.

Artykuł 90

Obecność przedstawicieli przy udzielaniu pomocy prawnej

Przedstawiciele jednej Umawiającej się Strony za zgodą organu centralnego drugiej Umawiającej się Strony, o którym mowa w artykule 4 ustęp 1, mogą być obecni przy podejmowaniu czynności z zakresu

pomocy prawnej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział czwarty

WYKONYWANIE ORZECZEŃ SĄDOWYCH W SPRAWACH KARNYCH

Artykuł 91

Definicje

1. W rozumieniu niniejszego rozdziału wyrażenie „medyczny środek zabezpieczający” oznacza:

- 1) w Rzeczypospolitej Polskiej — umieszczenie sprawcy w szpitalu psychiatrycznym albo w innym odpowiednim zakładzie i umieszczenie sprawcy w zakładzie leczenia odwykowego,
- 2) w Republice Łotewskiej — umieszczenie sprawcy w szpitalu psychiatrycznym.

2. W rozumieniu niniejszego rozdziału następujące wyrażenia oznaczają:

„Państwo wydania wyroku” — Państwo, w którym zostało wydane orzeczenie sądowe określające karę pozbawienia wolności lub medyczny środek zabezpieczający, które mają być wykonane.

„Państwo wykonania wyroku” — Państwo, które przejęło lub ma przejąć wykonanie kary pozbawienia wolności lub medycznych środków zabezpieczających.

Artykuł 92

Zasada ogólna

1. Umawiające się Strony zobowiązują się wzajemnie, na wniosek, zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy, do przejmowania wykonania orzeczeń w sprawach karnych, na mocy których sądy jednej Umawiającej się Strony orzekły prawomocnie wobec obywateli drugiej Umawiającej się Strony karę pozbawienia wolności lub medyczne środki zabezpieczające.

2. Z wnioskami, o których mowa w ustępie 1, mogą wystąpić określone w artykule 4 ustęp 1 organy centralne zarówno Państwa wydania wyroku, jak i Państwa wykonania wyroku.

Artykuł 93

Prawo skazanego

1. Skazany, jego przedstawiciel ustawowy, pełnomocnik, współmałżonek, krewni w linii prostej lub rodzeństwo mogą występować z inicjatywą podjęcia czynności, o których mowa w artykule 92, do każdej z Umawiających się Stron.

2. Każdy skazany, do którego może mieć zastosowanie niniejsza umowa, zostanie powiadomiony przez Państwo wydania wyroku o postanowieniach niniejszego rozdziału.

Artykuł 94

Wymóg karalności sądowej

Przejęcie wykonania orzeczenia nastąpi tylko w wypadku, gdy czyn stanowiący podstawę orzeczenia jest karalny sędownie również według prawa Państwa wykonania wyroku lub byłby karalny sędownie, gdyby czyn taki został popełniony na terytorium Państwa wykonania wyroku.

Artykuł 95

Przestępstwa polityczne

1. Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli czyn stanowiący podstawę orzeczenia jest przestępstwem o charakterze politycznym.

2. Nie będzie uważane za przestępstwo o charakterze politycznym takie przestępstwo, które przy wzięciu pod uwagę wszystkich okoliczności konkretnego wypadku, a w szczególności: pobudek działania, sposobu dokonania czynu, środków użytych lub których użyciem grożono, jak również skutków rzeczywistych lub zamierzonych, ma bardziej charakter kryminalny niż polityczny.

Artykuł 96

Przestępstwa wojskowe

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli czyn stanowiący podstawę orzeczenia polega wyłącznie na naruszeniu obowiązków wojskowych.

Artykuł 97

Przestępstwa skarbowe

W sprawach o przestępstwa skarbowe nie może nastąpić odmowa przejęcia wykonania orzeczenia z tego tylko powodu, że prawo Państwa wykonania wyroku nie zawiera takich samych przepisów regulujących podatki, cła, monopole, obrót dewizowy, handel zagraniczny lub reglamentację towarów, jakie są w Państwie wydania wyroku.

Artykuł 98

Przedawnienie

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli wykonanie kary lub medycznych środków zabezpieczających uległo przedawnieniu według prawa jednej z Umawiających się Stron.

Artykuł 99

Sądy szczególne

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli wyrok został wydany przez sąd szczególny.

Artykuł 100

Wyroki wobec nieobecnych

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli wyrok został wydany pod nieobecność skazanego.

Artykuł 101

Zakaz podwójnego karania

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli skazany został w Państwie wykonania wyroku prawomocnie skazany lub uniewinniony za ten sam czyn.

Artykuł 102

Zasada przestrzegania porządku publicznego

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli naruszałoby to porządek publiczny lub zasady porządku prawnego.

Artykuł 103

Przesłanki przejęcia

1. Przejęcie wykonania orzeczenia może nastąpić tylko za zgodą skazanego; jeżeli skazany nie jest zdolny do wyrażenia skutecznej prawnie zgody, konieczna jest zgoda jego przedstawiciela ustawowego.

2. Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli skazany jest pozbawiony wolności w Państwie wydania wyroku i w dniu wplynięcia wniosku pozostała do odbycia kara pozbawienia wolności lub medyczny środek zabezpieczający, nie przekraczające 4 miesięcy. Przy ocenie tej przesłanki dodaje się wszystkie kary pozbawienia wolności i medyczne środki zabezpieczające albo ich części pozostałe do wykonania. Jeżeli czas trwania medycznych środków zabezpieczających nie został określony, to przyjmuje się dzień, w którym według prawa Państwa wydania wyroku doszłoby najpóźniej do ich uchylenia.

Artykuł 104

Rozstrzygnięcie wniosku

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadamia w możliwie krótkim czasie wzywającą Umawiającą się Stronę, w jakim zakresie wniosek o przejęcie wykonania orzeczenia został uwzględniony. Całkowita lub częściowa odmowa wymaga uzasadnienia.

Artykuł 105

Wykonywanie orzeczeń

1. Jeżeli nastąpi przejęcie wykonania orzeczenia, to sąd Państwa wykonania wyroku określi według swego prawa okres podlegający wykonaniu kary pozbawienia wolności lub stosowania medycznych środków zabezpieczających w takim wymiarze, jak w orze-

czeniu sądu Państwa wydania wyroku. Jeżeli jednak prawo Państwa wykonania wyroku przewiduje za to przestępstwo najwyższy wymiar kary pozbawienia wolności niższy od kary w orzeczeniu sądu Państwa wydania wyroku, to sąd Państwa wykonania wyroku określi karę pozbawienia wolności w najwyższym wymiarze przewidzianym przez prawo tego Państwa za to przestępstwo.

2. Na skutek przejęcia wykonania orzeczenia przez Państwo wykonania wyroku skazany nie może być w żadnym wypadku w sytuacji bardziej niekorzystnej od tej, w jakiej by się znajdował w razie dalszego wykonywania orzeczenia w Państwie wydania wyroku.

3. Wykonanie orzeczenia, włącznie z warunkowym zwolnieniem, następuje zgodnie z prawem Państwa wykonania wyroku. Jeżeli przepisy prawa Państwa wydania wyroku dotyczące warunkowego zwolnienia są dla skazanego korzystniejsze, podlegają one zastosowaniu.

4. Na poczet kary pozbawienia wolności lub medycznych środków zabezpieczających zalicza się w Państwie wykonania wyroku okres pozbawienia wolności lub stosowania medycznych środków zabezpieczających w Państwie wydania wyroku.

Artykuł 106

Wykonanie części orzeczenia

Jeżeli nastąpiło skazanie za więcej niż jedno przestępstwo, a przejęcie wykonania orzeczenia dotyczy tylko kary pozbawienia wolności lub medycznego środka zabezpieczającego, odnoszących się do niektórych z tych przestępstw, to sąd państwa wykonania wyroku określi w postępowaniu, o którym mowa w artykule 105, karę pozbawienia wolności lub medyczny środek zabezpieczający, podlegające wykonaniu w odniesieniu do tych przestępstw.

Artykuł 107

Skutki przejęcia wykonania

1. W czasie wykonywania kary pozbawienia wolności lub medycznego środka zabezpieczającego w Państwie wykonania wyroku Państwo wydania wyroku nie podejmuje dalszych czynności związanych z ich wykonaniem.

2. Państwo wydania wyroku jest uprawnione do wykonania pozostałej części kary lub medycznego środka zabezpieczającego, jeżeli skazany, uchylając się od wykonania orzeczenia w Państwie wykonania wyroku, opuścił jego terytorium. Państwo wykonania wyroku zawiadamia niezwłocznie Państwo wydania wyroku o tych okolicznościach.

3. Uprawnienie Państwa wydania wyroku, o którym mowa w ustępie 2, wygasa ostatecznie, jeżeli kara pozbawienia wolności lub medyczne środki zabezpieczające zostały wykonane lub darowane.

Artykuł 108

Ułaskawienie i amnestia

1. Ułaskawienie skazanego może nastąpić w Państwie wykonania wyroku. Państwo wydania wyroku może zwrócić się do Państwa wykonania wyroku z postulatem ułaskawienia. Postulat ten będzie życzliwie potraktowany przez Państwo wykonania wyroku. Państwo wydania wyroku ma prawo ułaskawienia ze skutecznością na swoim terytorium.

2. Państwo wykonania wyroku stosuje wobec skazanego amnestię wydaną zarówno w Państwie wykonania wyroku, jak i w Państwie wydania wyroku.

Artykuł 109

Uchylenie lub zmiana orzeczenia

Do uchylenia lub zmiany orzeczenia przejętego do wykonania właściwe wyłącznie jest Państwo wydania wyroku.

Artykuł 110

Zawiadomienie

1. Umawiające się Strony zawiadamiają się wzajemnie w możliwie krótkim czasie o wszystkich okolicznościach, które mogłyby mieć wpływ na wykonanie orzeczenia.

2. Państwo wydania wyroku zawiadamia Państwo wykonania wyroku w szczególności o amnestii oraz uchyleniu lub zmianie orzeczenia przejętego do wykonania.

3. Państwo wykonania wyroku zawiadamia Państwo wydania wyroku w szczególności o wykonaniu orzeczenia.

Artykuł 111

Przekazanie

1. Jeżeli skazany przebywa na terytorium Państwa wydania wyroku, Państwo to podejmie w możliwie krótkim czasie wszelkie konieczne środki do przekazania skazanego organom Państwa wykonania wyroku.

2. Państwo wydania wyroku i Państwo wykonania wyroku porozumiewają się co do czasu i miejsca przekazania skazanego organom Państwa wykonania wyroku, a w miarę konieczności organom państwa tranzytowego.

3. Osoby eskortujące jednej z Umawiających się Stron, które mają doprowadzić drogą powietrzną skazanego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony lub go z tego terytorium odebrać, są uprawnione do zastosowania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony niezbędnych środków w celu uniemożliwienia

ucieczki skazanego, aż do jego przekazania lub po jego przejęciu.

4. Państwo wydania wyroku może po przejęciu wykonania orzeczenia przez Państwo wykonania wyroku odroczyć przekazanie skazanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego w związku z innym przestępstwem albo w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub medycznego środka zabezpieczającego, orzeczonych przez jej sądy za inne przestępstwo.

Artykuł 112

Ochrona skazanego

1. Jeżeli skazany został przekazany zgodnie z niniejszą umową z Państwa wydania wyroku do Państwa wykonania wyroku, nie może być on w Państwie wykonania wyroku ścigany, skazany ani poddany w inny sposób ograniczeniu wolności w związku z czynem popełnionym przed przekazaniem, którego nie dotyczy zgoda na przejęcie wykonania.

2. Ograniczeń, o których mowa w ustępie 1, nie stosuje się, jeżeli:

- 1) Państwo wydania wyroku wyrazi zgodę na wszczęcie postępowania karnego, wykonanie kary lub medycznych środków zabezpieczających,
- 2) przekazany skazany pozostał w Państwie wykonania wyroku dłużej niż 30 dni po ostatecznym zwolnieniu, chociaż miał prawo i mógł terytorium tego Państwa opuścić, albo gdyby po opuszczeniu tego Państwa dobrowolnie tam powrócić.

Artykuł 113

Wniosek i załączniki

1. Wnioski przewidziane w niniejszym rozdziale sporządza się w formie pisemnej.

2. Do wniosku Państwa wydania wyroku załącza się:

- 1) oryginał albo poświadczony odpis lub kopię orzeczenia z potwierdzeniem prawomocności i wykonalności,
- 2) tekst zastosowanych przepisów prawnych, jak również przepisów dotyczących warunkowego zwolnienia,
- 3) możliwe dokładne dane o skazanym, jego obywatelstwie oraz miejscu zamieszkania lub pobytu,
- 4) zaświadczenie o okresie pozbawienia wolności lub stosowania medycznych środków zabezpieczających, który podlega zaliczeniu,

5) dokument, z którego wynika zgoda skazanego lub jego przedstawiciela ustawowego na przejęcie wykonania kary pozbawienia wolności lub medycznych środków zabezpieczających,

6) inne dokumenty, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia wniosku,

7) tłumaczenie na język drugiej Umawiającej się Strony wniosku i dokumentów wymienionych w niniejszym ustępie.

3. Do wniosku Państwa wykonania wyroku załącza się informacje i materiały wymienione w ustępie 2 punkty 3, 6 i 7.

4. W wypadku uwzględnienia wniosku określonego w ustępie 3, Państwo wydania wyroku przekazuje dokumenty wymienione w ustępie 2 punkty 1, 2, 4 i 5, wraz z ich tłumaczeniem na język drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 114

Uzupełnienie wniosku

Jeżeli wezwana Umawiająca się Strona uzna przekazane dane i dokumenty za niewystarczające, zwraca się o konieczne uzupełnienie. Dla uzyskania tego uzupełnienia wezwana Umawiająca się Strona może ustalić stosowny termin; na uzasadniony wniosek termin ten można przedłużyć. W braku uzupełnienia rozstrzyga się wniosek na podstawie posiadanych danych i dokumentów.

CZĘŚĆ CZWARTA

Postanowienia końcowe

Artykuł 115

Umowa niniejsza nie narusza zobowiązań wynikających z innych umów obowiązujących jedną lub obie Umawiające się Strony.

Artykuł 116

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji i wejdzie w życie po upływie sześćdziesięciu dni od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie.

Artykuł 117

Niniejsza umowa zawarta jest na czas nieokreślony. Może być ona wypowiedziana w drodze notyfikacji przez każdą z Umawiających się Stron. W takim wypadku utraci moc po upływie sześciu miesięcy od dnia wypowiedzenia.

Sporządzono w Rydze dnia 23 lutego 1994 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w języku polskim i łotewskim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

Na dowód czego pełnomocnicy Umawiających się Stron podpisali niniejszą umowę i opatrzyli ją pieczęciami.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej:

I. Byczewski

W imieniu
Republiki Łotewskiej:

G. Andrejevs

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

— została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych;

— jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona;

— będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 7 października 1994 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *A. Olechowski*